



Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

17. maj 2022 *

»Præjudiciel forelæggelse – direktiv 93/13/EØF – urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler – ækvivalensprincippet – effektivitetsprincippet – betalingspåkravsprocedurer og udlægsprocedurer hos tredjemand – retskraften omfatter implicit gyldigheden af vilkår i fuldbyrdelsesgrundlaget – en fuldbyrdende rets beføjelse til ex officio at undersøge, om et kontraktvilkår eventuelt er urimeligt«

I de forenede sager C-693/19 og C-831/19,

angående to anmodninger om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Tribunale di Milano (retten i Milano, Italien) ved afgørelser af 10. august 2019 og af 31. oktober 2019, indgået til Domstolen henholdsvis den 13. september 2019 og den 14. november 2019, i sagerne

SPV Project 1503 Srl,

Dobank SpA

mod

YB (C-693/19),

og

Banco di Desio e della Brianza SpA,

Banca di Credito Cooperativo di Carugate e Inzago sc,

Intesa Sanpaolo SpA,

Banca Popolare di Sondrio s.c.p.a,

Cerved Credit Management SpA

mod

YX,

ZW (C-831/19),

* Processprog: italiensk.

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling),

sammensat af præsidenten, K. Lenaerts, afdelingsformændene A. Arabadjiev, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin (refererende dommer) og I. Jarukaitis samt dommerne M. Ilešič, J.-C. Bonichot, M. Safjan, F. Biltgen, P.G. Xuereb, N. Piçarra, L.S. Rossi og A. Kumin,

generaladvokat: E. Tanchev,

justitssekretær: fuldmægtig R. Schiano,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 27. april 2021,

efter at der er afgivet indlæg af:

- den italienske regering ved G. Palmieri, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato A. Grumetto,
- den tyske regering ved U. Kühne, som befuldmægtiget,
- den spanske regering ved S. Centeno Huerta, J. Ruiz Sánchez og J. Rodríguez de la Rúa Puig, som befuldmægtigede,
- den ungarske regering ved M.Z. Fehér og K. Szíjjártó, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved G. Gattinara og N. Ruiz García, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 15. juli 2021,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 6 og 7 i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29) og artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).
- 2 Anmodningerne er blevet indgivet i forbindelse med tvister mellem dels SPV Project 1503 Srl (herefter »SPV«) Unicredit SpA, fuldmagtsgiver for Dobank SpA, på den ene side og YB på den anden side, dels Banco di Desio e della Brianza SpA (herefter »BdB«) og andre kreditinstitutter på den ene side og YX og ZW på den anden side vedrørende tvangsfuldbyrdsprocedurer baseret på fuldbyrdsgrundlag, der er blevet retskraftige.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Det fremgår af 24. betragtning til direktiv 93/13, at »medlemsstaternes retsmyndigheder og administrative organer skal råde over tilstrækkelige og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige vilkår i forbrugeraftaler til ophør«.
- 4 Dette direktivs artikel 2, litra b), bestemmer:
- »I dette direktiv forstås ved: [...]
- [...]
- »forbruger«: en fysisk person, der i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler ikke handler som led i sit erhverv
- [...]«
- 5 Det nævnte direktivs artikel 6, stk. 1, fastsætter:
- »Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«
- 6 Det samme direktivs artikel 7, stk. 1, har følgende ordlyd:
- »Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.«

Italiensk ret

- 7 Decreto legislativo n. 206, recante Codice del consumo (lovdekret nr. 206 om forbrugerloven) af 6. september 2005 (ordinært supplement til GURI nr. 235 af 8.10.2005), som gennemførte direktiv 93/13, bestemmer følgende i artikel 33, stk. 1 og 2:
- »1. I aftalen indgået mellem en forbruger og en erhvervsdrivende anses kontraktvilkår for urimelige, hvis de til trods for god tro bevirker en betydelig skævhed i parternes rettigheder og forpligtelser ifølge aftalen til skade for forbrugeren.
2. Medmindre det modsatte bevises, anses kontraktvilkår for urimelige, såfremt de har til formål eller virkning at:
- [...]
- f) pålægge forbrugeren i tilfælde af manglende eller forsinket opfyldelse at betale et uforholdsmæssigt stort beløb i erstatning, bod eller tilsvarende

[...]«

- 8 Dette lovdekrets artikel 36, stk. 1 og 3, fastsætter følgende:

»1. Kontraktvilkår, som anses for urimelige i medfør af artikel 33 og 34, er ugyldige, mens aftalen i øvrigt opretholdes.

[...]

3. Ugyldigheden finder kun anvendelse til gavn for forbrugeren og kan konstateres ex officio af retten.«

- 9 Codice di procedura civile (civilprocesloven) i den affattelse, der finder anvendelse på tvisterne i hovedsagerne, fastsætter følgende i artikel 633 angående betingelserne for antagelse til realitetsbehandling:

»På anmodning af kreditoren for et bestemt pengebeløb eller et bestemt antal fungible varer eller af modtageren af en levering af en bestemt vare udsteder den kompetente dommer et påkrav om betaling eller levering:

1) Såfremt den hævdede ret støttes af skriftlige beviser.

[...]«

- 10 Denne lovs artikel 640 bestemmer:

»Såfremt dommeren finder, at anmodningen ikke er tilstrækkeligt begrundet, pålægger denne justitssekretæren at underrette sagsøgeren herom med anmodning til denne om at fremlægge dokumentationen.

Hvis sagsøgeren ikke besvarer denne anmodning, ikke frafalder sit krav, eller hvis kravet ikke kan tages til følge, afviser dommeren kravet ved begrundet afgørelse.

Denne afgørelse foregriber ikke muligheden for at genfremsætte kravet, herunder inden for rammerne af den almindelige procedure.«

- 11 Den nævnte lovs artikel 641 fastsætter, at såfremt kravet imødekommes, pålægger dommeren sagsøgte at betale pengebeløbet og underretter den pågældende om muligheden for at indgive en indsigelse inden for en frist på 40 dage.

- 12 Følgende fremgår af civilproceslovens artikel 647, i den affattelse, der finder anvendelse på tvisterne i hovedsagerne, med overskriften »Eksigibilitet på grund af manglende indsigelse eller passivitet fra sagsøgtes side«:

»Såfremt der ikke er indgivet nogen indsigelse inden for den fastsatte frist, eller såfremt sagsøgte ikke har indledt retslige skridt, fastslår den dommer, der afsagde kendelsen, på sagsøgerens anmodning, som kan være mundtlig, at den kan fuldbyrdes. [...]

Når det er fastslået, at kendelsen kan fuldbyrdes i overensstemmelse med denne artikel, kan en indsigelse ikke længere rejses eller forfølges, med forbehold af bestemmelserne i artikel 650, og enhver sikkerhedsstillelse skal frigives.«

- 13 Følgende fremgår af denne lovs artikel 650 vedrørende for sen indsigelse:

»Sagsøgte kan indgive en indsigelse, selv efter den i kendelsen fastsatte frist, hvis den pågældende beviser, at vedkommende ikke rettidigt havde kendskab hertil på grund af uregelmæssigheder ved forkyndelsen eller på grund af en tilfældig begivenhed eller force majeure.

[...]

Indsigelsen kan ikke længere antages, når fristen på ti dage fra den første fuldbyrdelsesakt er udløbet.«

- 14 Artikel 2909 i Codice civile (»civilloven«) vedrørende retskraft bestemmer:

»Konklusioner i domme, der har fået retskraft, er i alle henseender bindende for parterne, deres retmæssige efterkommere og erhververe.«

- 15 Den forelæggende ret har anført, at ifølge den overvejende del af retspraksis fra Corte suprema di cassazione (kassationsdomstol, Italien) bliver et påkrav om betaling af et pengebeløb, som ikke har været genstand for en indsigelse, retskraftigt, ikke blot med hensyn til det tilgodehavende, som inddrives, men også med hensyn til det fuldbyrdelsesgrundlag, der påberåbes som basis for kravet, hvorved enhver yderligere undersøgelse af grundene til støtte for anmodningen afskæres. Denne retspraksis har ført til en anvendelse af princippet om »den implicitte retskraft« på påkrav, imod hvilket der ikke er indgivet indsigelse, hvorefter den ret, der har taget stilling til et bestemt spørgsmål, anses for nødvendigvis at have løst alle øvrige indledende spørgsmål.

Twisterne i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

Sag C-693/19

- 16 SPV og andre kreditorer har ved den forelæggende ret indledt en tvangsfuldbyrdelsesprocedure med henblik på inddrivelse af tilgodehavender i henhold til finansieringsaftaler indgået med YB. Grundlaget for denne procedure er et betalingspåkrav, som er blevet endeligt, idet YB ikke havde indgivet nogen indsigelse mod betalingspåkravet.
- 17 De pågældende finansieringsaftaler fastsatte, at der i tilfælde af debtors forsinkede opfyldelse af sine forpligtelser skulle anvendes et vilkår om bod og en morarente.
- 18 I retsmødet pålagde den fuldbyrdende ret, idet den var af den opfattelse, at vilkåret vedrørende beregningen af morarenterne kunne være urimeligt, SPV at fremlægge de aftaler, på grundlag af hvilke betalingspåkravet blev udstedt, og opfordrede YB til at give møde i næste retsmøde og tilkendegive sin eventuelle hensigt om at påberåbe sig den urimelige karakter af dette vilkår.
- 19 YB oplyste i det efterfølgende retsmøde, at selskabet ønskede at påberåbe sig den urimelige karakter af det nævnte vilkår. Under henvisning til dom af 9. november 2010, VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659), fandt den fuldbyrdende ret følgelig, at det var muligt for den at vurdere, om dette vilkår eventuelt var urimeligt, og fastsatte et nyt retsmøde. SPV har i sit indlæg gjort gældende, at den retskraft, der er knyttet til påkravet, var til hinder for enhver undersøgelse af de kontraktvilkår, på grundlag af hvilke dette påbud var blevet udstedt.

- 20 Den forelæggende ret har påpeget, at når en kreditor har opnået et fuldbyrdelsesgrundlag, kan han indlede en sag om arrest eller udlæg i de fordringer, som den pågældendes egen debitor har over for tredjemand. Nævnte ret har anført, at en fuldbyrdende ret er forpligtet til at sikre sig, at der findes et gyldigt fuldbyrdelsesgrundlag under hele fuldbyrdelsesprocedurens varighed. Denne rets beføjelse er således begrænset til alene at omfatte en efterprøvelse af, om der foreligger et fuldbyrdelsesgrundlag, og kan ikke udvides til en efterprøvelse af grundlagets »iboende indhold«. En sådan efterprøvelse af et retsligt fuldbyrdelsesgrundlag er ligeledes udelukket i det tilfælde, at debitor indgiver indsigelse mod fuldbyrdelsen.
- 21 Under henvisning til Domstolens praksis vedrørende den nationale rets forpligtelser på forbrugerbeskyttelsesområdet og vedrørende muligheden for under visse omstændigheder at se bort fra retskraften ønsker den forelæggende ret oplyst – i den tvist, der er indbragt for den – om vilkåret om beregning af morarenter og vilkåret om bod i de i hovedsagen omhandlede kontrakter eventuelt er urimelige.
- 22 Den forelæggende ret har i denne henseende præciseret, at den ret, der udstedte det pågældende betalingspåkrav, ikke traf afgørelse om den eventuelle urimelige karakter af de nævnte vilkår, og at påbuddet blev retskraftigt, da YB ikke indgav nogen indsigelse. I henhold til princippet om »den implicitte retskraft« må samtlige de vilkår, der er indeholdt i de i hovedsagen omhandlede finansieringsaftaler, herunder de to omhandlede vilkår, anses for at være blevet undersøgt af denne ret og omfattet af denne form for retskraft.
- 23 Det følger heraf, at en fuldbyrdende ret ikke kan vurdere, om kontraktvilkår er urimelige, ikke alene på grund af den omstændighed, at den ikke efterprøver indholdet af det betalingspåkrav, der er udstedt på grundlag heraf, men ligeledes fordi dette påkrav, når debitoren ikke har indgivet indsigelse herimod, er blevet retskraftigt. Ifølge den forelæggende ret udgør den manglende udtrykkelige undersøgelse af den eventuelle urimelige karakter af vilkårene i forbindelse med en procedure en ufuldstændig og utilstrækkelig forbrugerbeskyttelse.
- 24 På denne baggrund har Tribunale di Milano (retten i Milano, Italien) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er, og i givet fald på hvilke betingelser, artikel 6 og 7 i direktiv 93/13/EØF samt [chartrets] artikel 47 [...] til hinder for en national ordning som den omhandlede, hvorefter [den fuldbyrdende ret] ikke må efterprøve det iboende indhold af et endeligt, retsligt fuldbyrdelsesgrundlag og desuden, såfremt forbrugeren tilkendegiver sin vilje til at påberåbe sig den urimelige karakter af et kontraktvilkår i den aftale, der ligger til grund for fuldbyrdelsesgrundlaget, ikke må fravige virkningerne af den implicitte retskraft?«

Sag C-831/19

- 25 I 2005 indgik BdB kautionsaftaler med YX og ZW med henblik på at stille sikkerhed for et selskabs gæld.
- 26 BdB har anlagt en sag om udlæg i fast ejendom ved den forelæggende ret vedrørende de ejendomme, som YX og ZW ejer. Denne sag, som andre kreditorer indtrådte i, er baseret på betalingspåkrav udstedt i 2012 og 2013 af en ret til fordel for BdB og disse øvrige kreditorer i forhold til et selskab, hovedskyldneren, og fire kautionister, herunder YX og ZW. Da der ikke er indgivet indsigelse mod disse påkrav, er de blevet retskraftige.

- 27 Under sagen om udlæg i fast ejendom har ZW påberåbt sig sin status som forbruger med henblik på at kunne påberåbe sig den eventuelt urimelige karakter af de vilkår, der var indeholdt i de kautionsaftaler, på grundlag af hvilke betalingspåkravene blev udstedt.
- 28 BdB og de andre kreditinstitutter, der indtrådte i sagen om udlæg i fast ejendom, har gjort gældende, at ZW ikke kan påberåbe sig denne status som følge af ZW's status som anpartshaver i hovedskyldnerselskabet og det eksisterende ægteskabelige bånd til YX, den juridiske repræsentant for dette selskab. De har desuden gjort gældende, at den fuldbyrdende ret, uafhængigt af anerkendelsen af denne status, ikke kan foretage en efterprøvelse af et formelt set korrekt og endeligt fuldbyrdesgrundlag, såsom et betalingspåkrav, imod hvilket der ikke er blevet indgivet en indsigelse.
- 29 Den forelæggende ret er af den opfattelse, at ZW i den tvist, der verserer for den, kan anses for en forbruger med den begrundelse, at ZW på det tidspunkt, hvor hun indgik de i hovedsagen omhandlede kautionsaftaler, for det første ikke havde erhvervet hele sin andel af kapitalen i skyldnerselskabet, som udgjorde 22%, for det andet var det ikke bevist, at ZW havde modtaget udbytte i forhold til sine kapitalandele, og for det tredje var det endelig godtgjort, at ZW har været forbundet med et andet selskab gennem et ansættelsesforhold siden 1976, og at hun derfor, da kautionsaftalerne blev indgået, ikke varetog nogen organisatorisk funktion i hovedskyldneren.
- 30 Vedrørende en forbrugers mulighed for at påberåbe sig, at vilkår i en aftale, på grundlag af hvilken der udstedes et betalingspåkrav, er urimelige, har denne ret redegjort for de nationale regler om fuldbyrdesprocedurer og præciseret, at kreditor i tilfælde af udlæg i fast ejendom på grundlag af et fuldbyrdesgrundlag gør udlæg i den eksisterende tinglige rettighed over en fast ejendom, som tilhører debitor. Den forelæggende ret har anført, at den fuldbyrdende ret i henhold til de beføjelser, der kan udøves af den i forbindelse med gennemførelsen af udlægsproceduren, ikke kontrollerer fuldbyrdesgrundlagets »iboende indhold«, således som det fremgår af nærværende doms præmis 20.
- 31 Den forelæggende ret har ligeledes præciseret, at indgivelsen af en indsigelse mod fuldbyrdelsen ikke er underlagt særlige formkrav i henhold til national ret og endog kan foretages mundtligt i retsmødet ved den fuldbyrdende ret eller ved, at der i dette retsmøde indgives et svarskrift.
- 32 Den forelæggende ret ønsker under henvisning til Domstolens praksis om fastlæggelse af medlemsstaternes procesautonomi med henblik på at sikre den fulde virkning af den materielle EU-ret, om den nationale rets forpligtelser på forbrugerbeskyttelsesområdet og om muligheden for under visse omstændigheder at se bort fra retskraften, oplyst – i forbindelse med den tvist der er indbragt for den – om vilkår i de i hovedsagen omhandlede kautionsaftaler indgået mellem ZW og BdB samt mellem ZW og de øvrige kreditorer, på grundlag af hvilke betalingspåkravene blev udstedt, eventuelt er urimelige.
- 33 I denne henseende har den forelæggende ret anført, at det efter kreditorernes opfattelse ligeledes fremgår af dom af 6. oktober 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615 EU:C:2009:615), at det som følge af den manglende indsigelse fra ZW ikke på dette trin er muligt at påberåbe sig, at disse vilkår er urimelige.

- 34 Den forelæggende ret har imidlertid fremhævet, at ZW til forskel fra forbrugeren i den sag, der gav anledning til dom af 6. oktober 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615 EU:C:2009:615), i tvisten i hovedsagen har tilkendegivet sin hensigt om at gøre gældende, at visse vilkår er urimelige, og således har bragt den passivitet til ophør, som hun udviste indtil tidspunktet for indtræden af den implicitte retskraft, der omfatter fuldbyrdelsesgrundlagene.
- 35 Den forelæggende ret er ligeledes af den opfattelse, at Domstolen på tidspunktet for udstedelsen af de i hovedsagen omhandlede betalingspåkrav ikke havde fastsat betingelserne for, hvornår en kautionist for en juridisk person kan kvalificeres som forbruger, idet disse betingelser er blevet fastsat efterfølgende ved kendelse af 19. november 2015, Tarcău (C-74/15, EU:C:2015:772), og af 14. september 2016, Dumitraș (C-534/15, EU:C:2016:700). Den forelæggende ret er derfor af den opfattelse, at ZW ikke med fuldt kendskab til omstændighederne kunne afgøre, om der i forbindelse med en indsigelse mod påbuddene var grundlag for at henvise til, at vilkårene i de aftaler, der var indgået med erhvervsdrivende, var urimelige, fordi ZW var ubekendt med sin egen status som forbruger.
- 36 Den forelæggende ret ønsker således oplyst, om den manglende vished med hensyn til muligheden for at kvalificere en kautionist som forbruger på det tidspunkt, hvor de pågældende fuldbyrdelsesgrundlag blev udstedt, kan gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, som forbrugerne er tillagt ved den nationale lovgivning, der gennemfører direktiv 93/13.
- 37 Den forelæggende ret har ligeledes præciseret, at i henhold til de nationale processuelle regler omfatter retskraften af et betalingspåkrav, såfremt forbrugeren ikke har indgivet indsigelse, spørgsmålet om, hvorvidt vilkårene i kautionsaftalen er urimelige, også selv om den ret, der har udstedt dette påkrav, ikke har foretaget nogen udtrykkelig undersøgelse af den eventuelle urimelige karakter af disse vilkår. Heraf følger dels, at der ikke er mulighed for at gøre gældende, at kontraktvilkårene er urimelige i forbindelse med sagens realitet, dels, at indsigelsen mod fuldbyrdelsen skal afvises, når indsigelsen er støttet på grunde, som parten burde have gjort gældende i forbindelse med udarbejdelsen af fuldbyrdelsesgrundlaget.
- 38 I denne henseende har den forelæggende ret anført, at Domstolen i præmis 49 i dom af 26. januar 2017, Banco Primus (C-421/14, EU:C:2017:60 EU:C:2017:60), fastslog, at direktiv 93/13 ikke er til hinder for en national forskrift, der forbyder den nationale ret ex officio på ny at efterprøve, om vilkår i en kontrakt, der er indgået med en erhvervsdrivende, er urimelige, såfremt der allerede er truffet afgørelse om lovligheden af samtlige vilkår i kontrakten i lyset af dette direktiv i en afgørelse, der har retskraft. Den forelæggende ret har tilføjet, at Domstolen i denne dom ligeledes fastslog, at når den eventuelt urimelige karakter af kontraktvilkår ikke er blevet efterprøvet under en forudgående domstolsprøvelse af den omtvistede kontrakt, som er afsluttet med en afgørelse, der har fået retskraft, eller når kun visse af disse vilkår har været genstand for en sådan efterprøvelse, er den nationale ret ikke desto mindre forpligtet til at vurdere, om de pågældende vilkår eventuelt er urimelige.
- 39 Den forelæggende ret er ligeledes af den opfattelse, at Domstolen ved den nævnte dom fastsatte de betingelser, hvorunder den udtrykkelige retskraft kan påberåbes med henblik på at forbyde den nationale ret at foretage en efterprøvelse af, om kontraktvilkår er urimelige. Den forelæggende ret er derimod af den opfattelse, at Domstolen endnu ikke har haft lejlighed til at undersøge, om princippet om »den implicitte retskraft« er foreneligt med artikel 6 og 7 i direktiv 93/13 samt med chartrets artikel 47.

- 40 På denne baggrund har Tribunale di Milano (retten i Milano) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Er, og i givet fald på hvilke betingelser, artikel 6 og 7 i direktiv 93/13/EØF, sammenholdt med [chartrets] artikel 47 [...] til hinder for en national ordning som den omhandlede, hvorefter [den fuldbyrdende ret] ikke må efterprøve det iboende indhold af et endeligt, retsligt fuldbyrdelsesgrundlag, såfremt forbrugeren, efter at være blevet klar over sin status (hvilket tidligere var udelukket ifølge gældende ret), anmoder om en sådan efterprøvelse?
- 2) Er, og i givet fald på hvilke betingelser, artikel 6 og 7 i direktiv 93/13/EØF, sammenholdt med [chartrets] artikel 47 [...] til hinder for en national ordning som den omhandlede, hvorefter [den fuldbyrdende ret], der skal træffe afgørelse om forbrugers indsigelse mod fuldbyrdelsen, i lyset af den implicitte retskraft vedrørende den ikke urimelige karakter af et kontraktvilkår, afskæres fra at kunne konstatere, at det omhandlede kontraktvilkår er urimeligt, og kan en sådan afskæring også finde anvendelse, såfremt den nævnte domstol i relation til gældende ret på det tidspunkt, hvor grundlaget opnåede retskraft, ikke kunne foretage efterprøvelsen af, hvorvidt kontraktvilkåret var urimeligt, fordi kautionisten ikke havde status som forbruger?»
- 41 Ved afgørelse truffet af Domstolens præsident den 23. februar 2021 har Domstolens præsident besluttet at forene sagerne C-693/19 og C-831/19 med henblik på den mundtlige forhandling og dommen.

Om formaliteten med hensyn til anmodningen om præjudiciel afgørelse i sag C-831/19

- 42 BdB har gjort gældende, at den præjudicielle anmodning skal afvises med den begrundelse, at ZW ikke er en forbruger, og at direktiv 93/13 følgelig ikke finder anvendelse på hende.
- 43 Herved bemærkes, at det i henhold til fast retspraksis, hvorefter det inden for rammerne af proceduren i henhold til artikel 267 TEUF, som er baseret på en klar adskillelse mellem de nationale retters og Domstolens funktioner, alene er den nationale ret, der har kompetence til at fastlægge og vurdere hovedsagens faktiske omstændigheder og til at fortolke og anvende den nationale ret. Det tilkommer ligeledes udelukkende den nationale ret, som tvisten er indbragt for, og som har ansvaret for den retsafgørelse, der skal træffes, på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere såvel nødvendigheden som relevansen af de spørgsmål, den forelægger Domstolen. Når de stillede spørgsmål vedrører fortolkningen af EU-retten, er Domstolen derfor principielt forpligtet til at træffe afgørelse (dom af 14.6.2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, præmis 76 og den deri nævnte retspraksis).
- 44 Domstolen kan således kun afvise en anmodning om præjudiciel afgørelse fra en national ret, såfremt det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan foretage en saglig korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål (dom af 14.6.2012, C-618/10, EU:C:2012:349, præmis 77 og den deri nævnte retspraksis).
- 45 Dette er ikke tilfældet i den foreliggende sag.

- 46 Det fremgår således af forelæggelsesafgørelsen og af de sagsakter, som Domstolen har til rådighed, at ZW til forskel fra sin ægtefælle, YX, skal kvalificeres som en forbruger, eftersom ZW på det tidspunkt, hvor kautionsaftalerne blev indgået med BDB og de øvrige kreditorer, ikke handlede som led i sit erhverv og ikke havde nogen funktionel forbindelse med det berørte selskab, hovedskyldneren. Ifølge den forelæggende ret har ZW siden 1976 været forbundet med et andet selskab gennem et ansættelsesforhold og varetog ingen organisatorisk funktion i det pågældende selskab. Den forelæggende ret har i denne forbindelse påpeget, at ZW ifølge de dokumenter, som ZW fremlagde under tvangsfuldbyrdsproceduren, erhvervede 22% af anparterne i dette selskab den 31. januar 2013, mens alle kautionsaftalerne mellem ZW og kreditorerne blev indgået før denne dato, og det betalingspåkrav, som BDB opnåede, ligger også før ZW's erhvervelse af disse anparter.
- 47 Som generaladvokaten har anført i punkt 51 i forslaget til afgørelse, fremgår det af dom af 30. maj 2013, *Asbeek Brusse og de Man Garabito* (C-488/11, EU:C:2013:341, præmis 29), at direktiv 93/13 finder anvendelse på »alle aftaler«, som indgås mellem forbrugere og erhvervsdrivende, idet dette direktivs artikel 2, litra b), definerer en forbruger som en fysisk person, der i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler ikke handler som led i sit erhverv.
- 48 Da ZW ikke har indgået den pågældende kautionsaftale som led i sit erhverv, skal denne aftale følgelig anses for at være indgået mellem en erhvervsdrivende og en forbruger og er derfor omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 93/13.
- 49 Anmodningen om præjudiciel afgørelse skal derfor antages til realitetsbehandling.

Om de præjudicielle spørgsmål

- 50 Med de forelagte spørgsmål i sag C-693/19 og i sag C-831/19, som skal behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en national lovgivning, der fastsætter, at når et betalingspåkrav, der er udstedt af en ret på anmodning af en kreditor, ikke har været genstand for en indsigelse indgivet af debitor, kan en fuldbyrdende ret ikke efterfølgende efterprøve, om de kontraktvilkår, som blev anvendt som grundlag for dette påkrav, eventuelt er urimelige, med den begrundelse, at den retskraft, som er knyttet til det nævnte påkrav, implicit omfatter disse vilkår, hvorfor enhver undersøgelse af vilkårenes gyldighed er udelukket. I sag C-831/19 ønsker den forelæggende ret ligeledes oplyst, om den omstændighed, at debitoren på det tidspunkt, hvor betalingspåkravet blev endeligt, var ubekendt med, at den pågældende kunne kvalificeres som »forbruger« i dette direktivs forstand, har nogen betydning i denne sammenhæng.
- 51 I henhold til Domstolens faste praksis hviler den ved direktiv 93/13 indførte beskyttelsesordning på den betragtning, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende såvel hvad angår forhandlingsstyrke som informationsniveau (jf. bl.a. dom af 26.1.2017, *Banco Primus*, C-421/14, EU:C:2017:60, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis).
- 52 Under hensyntagen til denne svagere stilling fastsætter direktivets artikel 6, stk. 1, at urimelige kontraktvilkår ikke binder forbrugeren. Der er tale om en præceptiv bestemmelse, der har til formål at erstatte den formelle balance, som kontrakten indfører mellem medkontrahenternes rettigheder og forpligtelser, med en reel balance, der skal genindføre ligheden mellem parterne

(jf. bl.a. dom af 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 og C-308/15, EU:C:2016:980, præmis 53 og 55, og af 26.1.2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, præmis 41).

- 53 I denne henseende følger det af fast retspraksis, at de nationale retter af ex officio skal efterprøve, om et kontraktvilkår, der henhører under anvendelsesområdet for direktiv 93/13, er urimeligt, og dermed afhjælpe den manglende ligevægt mellem forbrugeren og den erhvervsdrivende, eftersom den råder over de oplysninger vedrørende de retlige eller faktiske omstændigheder, som denne prøvelse kræver (dom af 14.3.2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, præmis 46 og den deri nævnte retspraksis, af 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 og C-308/15, EU:C:2016:980, præmis 58, og af 26.1.2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, præmis 43).
- 54 Desuden pålægger direktiv 93/13 medlemsstaterne, således som det fremgår af dets artikel 7, stk. 1, sammenholdt med 24. betragtning hertil, at fastsætte egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør (dom af 26.6.2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).
- 55 Selv om Domstolen således i flere henseender og under hensyn til kravene i artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 har opstillet rammer for den måde, hvorpå de nationale retter skal sikre beskyttelsen af de rettigheder, som tilkommer forbrugerne i henhold til dette direktiv, harmoniserer EU-lovgivningen principielt ikke procedurerne for undersøgelsen af den hævdede urimelighed i et kontraktvilkår, og disse falder derfor inden for medlemsstaternes interne retsordener, dog forudsat, at de ikke må være mindre gunstige end dem, der gælder for tilsvarende situationer, der er underlagt national ret (ækvivalensprincippet), og at de ikke må gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der er tillagt forbrugerne ved EU-retten (effektivitetsprincippet) (jf. bl.a. dom af 26.6.2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, præmis 45 og 46 og den deri nævnte retspraksis).
- 56 Under disse omstændigheder skal det afgøres, om disse bestemmelser kræver, at den fuldbyrdende ret efterprøver, om kontraktvilkår eventuelt er urimelige, uanset de nationale processuelle regler, der gennemfører princippet om retskraft i forhold til en retsafgørelse, hvoraf der ikke fremgår nogen udtrykkelig undersøgelse på dette punkt.
- 57 Der henvises i denne forbindelse til den betydning, som princippet om retskraft har i Unionens retsorden og i de nationale retsordener. Domstolen har nemlig allerede haft lejlighed til at præcisere, at såvel hensynet til at sikre en stabil retstilstand og stabile retlige relationer som retsplejehensyn gør det påkrævet, at retsafgørelser, der er blevet endelige, efter at de hjemlede appelmuligheder er udnyttet, eller efter at appellfristerne er udløbet, ikke længere kan anfægtes (jf. bl.a. dom af 6.10.2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, præmis 35 og 36, og af 26.1.2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, præmis 46).
- 58 Domstolen har desuden allerede anerkendt, at forbrugerbeskyttelsen ikke er absolut. Den har nærmere bestemt medgivet, at EU-retten ikke pålægger en national ret at undlade at anvende interne processuelle regler, der tillægger en afgørelse retskraft, selv om dette gør det muligt at afhjælpe en tilsidesættelse af en bestemmelse i direktiv 93/13, uanset dennes karakter (jf. bl.a. dom af 6.10.2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, præmis 37, og af 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 og C-308/15, EU:C:2016:980, præmis 68), dog – i overensstemmelse med den i denne doms præmis 55 nævnte retspraksis – med forbehold for overholdelsen af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet.

- 59 Hvad angår ækvivalensprincippet bemærkes, at Domstolen ikke råder over nogen oplysninger, der kan give anledning til at betvivle, at de nationale bestemmelser, der omhandles i hovedsagerne, er i overensstemmelse med dette princip. Det fremgår, som den italienske regering har anført, at national ret ikke gør det muligt for den fuldbyrdende ret på ny at undersøge et betalingspåkrav, der har retskraft, selv når undersøgelsen vedrører en mulig tilsidesættelse af nationale ufravigelige retsgrundsætninger.
- 60 Hvad angår effektivitetsprincippet har Domstolen fastslået, at hvert enkelt tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om, hvorvidt en national processuel regel gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at anvende EU-retten, skal bedømmes under hensyn til, hvilken stilling bestemmelsen indtager i den samlede procedure, herunder procedurens forløb og særlige kendetegn, samt i givet fald de principper, der ligger til grund for den nationale retsplejeordning, såsom beskyttelsen af retten til forsvar, retssikkerhedsprincippet og princippet om en hensigtsmæssig sagsbehandling (dom af 22.4.2021, Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, præmis 53). Domstolen har fastslået, at effektivitetsprincippet imidlertid ikke må føre til, at der skal kompenseres for den pågældende forbrugers fuldstændige passivitet (dom af 1.10.2015, ERSTE Bank Hungary, C-32/14, EU:C:2015:637, præmis 62).
- 61 Domstolen har endvidere præciseret, at medlemsstaternes forpligtelse til at sikre beskyttelsen af de rettigheder, som EU-retten medfører for borgerne, navnlig for rettigheder, der følger af direktiv 93/13, indebærer et krav om effektiv domstolsbeskyttelse, hvilket bekræftes i dette direktivs artikel 7, og ligeledes er sikret ved chartrets artikel 47, der bl.a. finder anvendelse på definitionen af de processuelle regler vedrørende søgsmål, der støttes på sådanne rettigheder (jf. i denne retning dom af 10.6.2021, BNP Paribas Personal Finance SA, C-776/19-C-782/19, EU:C:2021:470, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).
- 62 Domstolen har i denne forbindelse fastslået, at i mangel af en effektiv prøvelse af den eventuelt urimelige karakter af kontraktvilkårene i den pågældende kontrakt er det ikke muligt at sikre, at de rettigheder, der er tillagt ved direktiv 93/13, overholdes (dom af 4.6.2020, Kancelaria Medius, C-495/19, EU:C:2020:431, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).
- 63 Heraf følger, at de betingelser, der fastsættes i de nationale lovgivninger, som artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 henviser til, ikke må skade indholdet af den ret, som forbrugerne har i henhold til denne bestemmelse, således som fortolket i Domstolens praksis, der navnlig er nævnt i nærværende doms præmis 53, hvorefter de ikke er bundet af et vilkår, der vurderes at være urimeligt (dom af 21.12.2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 og C-308/15, EU:C:2016:980, præmis 71, og af 26.1.2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, præmis 51).
- 64 I hovedsagerne er det i den nationale lovgivning fastsat, at en fuldbyrdende ret i forbindelse med en fuldbyrdesprocedure vedrørende et betalingspåkrav, som ikke er blevet anfægtet, ikke kan foretage en materiel prøvelse af betalingspåkravet eller ex officio eller på anmodning fra forbrugeren efterprøve, om de kontraktvilkår, der udgør grundlaget for dette påkrav, er urimelige, som følge af den implicitte retskraft, som sidstnævnte påkrav har opnået.
- 65 En national lovgivning, hvorefter en ex officio-efterprøvelse af, om kontraktvilkårene er urimelige, anses for at have fundet sted og have retskraft, selv om der ikke gives nogen begrundelse herfor i en afgørelse, såsom en afgørelse om udstedelse af et betalingspåkrav, kan, henset til arten og vigtigheden af de grundlæggende retsprincipper, der ligger bag den ved direktiv 93/13 tillagte forbrugerbeskyttelse, imidlertid gøre den forpligtelse, der påhviler den nationale ret, til at foretage en ex officio-prøvelse af, om kontraktvilkårene eventuelt er urimelige, indholdsløs.

- 66 Det følger heraf, at kravet om en effektiv domstolsbeskyttelse i et sådant tilfælde kræver, at en fuldbyrdende ret kan vurdere, herunder for første gang, om de kontraktvilkår, som er blevet anvendt som grundlag for et betalingspåkrav, der er udstedt af en ret på anmodning af en kreditor, og som debitor ikke har indgivet indsigelse imod, eventuelt er urimelige.
- 67 Som generaladvokaten har anført i punkt 56 og 57 i forslaget til afgørelse, er den omstændighed, at debitor på det tidspunkt, hvor denne tidligere retsafgørelse blev endelig, var ubekendt med sin status som forbruger som omhandlet i direktiv 93/13, uden betydning, eftersom den nationale ret, således som det er blevet anført i nærværende doms præmis 53, ex officio skal efterprøve, om et kontraktvilkår, der henhører under dette direktivs anvendelsesområde, er urimeligt.
- 68 Det følger af det ovenstående, at de forelagte spørgsmål i sag C-693/19 og i sag C-831/19 skal besvares med, at artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en national lovgivning, der fastsætter, at når et betalingspåkrav, der er udstedt af en ret på anmodning af en kreditor, ikke har været genstand for en indsigelse indgivet af debitor, kan en fuldbyrdende ret ikke efterfølgende efterprøve, om de kontraktvilkår, som blev anvendt som grundlag for nævnte påkrav, eventuelt er urimelige, med den begrundelse, at den retskraft, som er knyttet til det nævnte påkrav, implicit omfatter disse vilkår, hvorfor enhver undersøgelse af vilkårenes gyldighed er udelukket. Den omstændighed, at debitor på det tidspunkt, hvor betalingspåkravet blev endeligt, var ubekendt med, at den pågældende kunne kvalificeres som »forbruger« i dette direktivs forstand, er i denne forbindelse uden betydning.

Sagsomkostninger

- 69 Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

Artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler skal fortolkes således, at disse bestemmelser er til hinder for en national lovgivning, der fastsætter, at når et betalingspåkrav, der er udstedt af en ret på anmodning af en kreditor, ikke har været genstand for en indsigelse indgivet af debitor, kan en fuldbyrdende ret ikke efterfølgende efterprøve, om de kontraktvilkår, som blev anvendt som grundlag for nævnte påkrav, eventuelt er urimelige, med den begrundelse, at den retskraft, som er knyttet til det nævnte påkrav, implicit omfatter disse vilkår, hvorfor enhver undersøgelse af vilkårenes gyldighed er udelukket. Den omstændighed, at debitor på det tidspunkt, hvor betalingspåkravet blev endeligt, var ubekendt med, at den pågældende kunne kvalificeres som »forbruger« i dette direktivs forstand, er i denne forbindelse uden betydning.

Underskrifter